

34. Ders

İSM-İ MEVSUL

-1-

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

İsm-i Mevsul

cümle öğeleri hakkında
daha detaylı açıklama yapmak için
yan cümleler
kurma imkanı sağlar.

İsm-i Mevsuller

Müşterek
ism-i
mevsuller

Hususî
ism-i
mevsuller

Bu dersin konusu,
hususî (has, özel)
ism-i mevsullerdir.

İsm-i mevsulün

tek başına bir anlamı yoktur.

Ancak kendisinden sonra gelen cümle ile birlikte

bir mana ifade eder.

İsm-i mevsul

genellikle marife bir isimden sonra

onun sıfatı olarak gelir.

الْوَلَدُ الَّذِي رَأَيْتَهُ

Gördüğüm çocuk

الرَّجُلُ الْخَيْرُ خَيْرُكَ

Seni döven adam

اَللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَنِيْ

Beni yaratan Allah

**Cümlenin bir ögesi
olarak da gelebilir.**

**Müpteda, haber, fail, meful
gibi..**

Hususî ism-i mevsuller
müzekker ve müennes,
tekil ve çoğul için
farklı kalıplara girer.

3+

2

1

الَّذِينَ

الَّذَانِ

الَّذِي

الَّتِي

الَّتَانِ

الَّتِي

الَّتِي
الَّتِي

İkili ism-i mevsuller mu'rabdır.

Yani mansub ve mecrur

olma durumunda

sonları **أَنْ** değil **يَنْ** olur.

**İkili ism-i mevsuller
dışında, diğerleri mebnidir.**

Cümle içindeki konumları

ne olursa olsun,

sonları değişmez.

رَأَيْتُ الْوَلَدَ الَّذِي زَهَبَ إِلَى الْمَسْجِدِ

Camiye giden çocuđu
gördüm.

**Bu cümle aslında
iki cümleden oluşmaktadır.**

* Çocuđu gördüm.

* Çocuk camiye gitti.

İsm-i mevsul

bu cümleleri birbirine bağlamıştır.

Kendisi de çocuk

kelimesinin sıfatı olmuştur.

رَأَيْتُ الْوَلَدَ الَّذِي ذَهَبَ إِلَى الْمَسْجِدِ

İkinci cümle

Birinci cümle

İsm-i
mevsul
(Çocuğun sıfatı)

رَأَيْتُ الْوَلَدَ الَّذِي زَهَبَ إِلَى الْمَسْجِدِ

Çocuğun sıfatı, “çocuk”
kelimesi gibi mansubdur,
Ama mebni olduğu için
sonu değişmez.

**İsm-i mevsullerden sonra
gelen cümleye
sıla cümlesi
denir.**

**Sıla cümlesi *her zaman*
ism-i mevsulden sonra gelir.**

**Sıla cümlesi olmazsa,
ism-i mevsul**

bir mana ifade etmez.

رَأَيْتُ الْوَلَدَ الَّذِي زَهَبَ إِلَى الْمَسْجِدِ

Sıla cümlesi

Birinci cümle

İsm-i mevsul

Yukarıdaki ism-i mevsulün,

marife bir ismin sıfatı

olduğunu gördük.

Şimdi

ism-i mevsulün

cümlenin bir parçası

olduğunu görelim:

İsm-i mevsuller

müpteda ve haber,

fail ve meful şeklinde,

cümlelerin bir öğesi

olarak gelebilirler:

İsm-i mevsulün

müpteda

olması:

الذِّي نَالَ الْجَائِزَةَ كَمَالٌ

Sıla cümlesi

Haber

Müpteda

Ödülü kazanan
Kemal'dir.

İsm-i mevsulün

haber

olması:

أُمِّي هِيَ الْخَبِيءُ تَرْتِبُ الْبَيْتِ

Sıla cümlesi

Haber

Müpteda

Evi düzenleyen
annemdir.

Fasıl
zamiri

İsm-i mevsulün

fail

olması:

جَاءَ الَّذِي نَجَّحَ فِي الْأَمْتِحَانِ

Sıla cümlesi

Sınavda
başarılı olan geldi.

Fail

Fiil

İsm-i mevsulün

me'ful

olması:

رَأَيْتُ الَّذِينَ يَخْرُجُونَ مِنَ الْبَيْتِ

Sıla cümlesi

Mef'ul

Fiil

Fail

Evden
çıkanları gördüm.

الَّتِي ism-i mevsulü

dişil ve tekil kelimeler için,

ayrıca cansız ve gayr-i âkil

çoğullar için kullanılır.

التّي

الذّي

قُرَأَتْ الْمَقَالَاتُ الَّتِي كَتَبْتَهَا

Yazdığın
makaleleri okudum.

Cansız çoğul
olduğu için **ism-i
mevsul tekil
müennes** geldi.

الذِينَ ism-i mevsulü

eril ve çoğul kelimeler için
kullanılır.

Onlar hakkında

açıklama yapma imkanı sağlar.

الَّذِينَ

الَّذِي

O mü'minler ki ...

الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ

Onlar ki
iman ettiler ...

الَّذِينَ آمَنُوا

Onlar ki inanırlar ...

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ

Fatiha suresi'nde

الذِينَ ism-i mevsulü

isim tamlamasının ikinci öğesi

olarak gelmiştir:

صِرَاطَ الَّذِينَ

Muzaafun
ileyh

Muzaaf

O kimselerin yolu

İsim tamlaması

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Fatiha Suresi 6:

اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمَسْتَقِيمَ

Bizi doğru yola ilet.

Fatiha Suresi 6:

إِهْدِنَا
الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

doğru yola

Bizi ilet

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Fatiha Suresi 7:

صِرَاطَ الَّذِیْنَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ

Kendilerine nimet verdiklerinin yoluna...

Fatiha Suresi 7:

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ

onlara

nimet verdin

O kimselerin
yoluna

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ

Sıla cümlesi

İsm-i mevsul

Muzaafun
ileyh

Muzaaf

Sıla cümlesi
isim cümlesi,
fiil cümlesi,
şibih cümle
olarak gelebilir.

Sıla cümlesinde bulunup

onu ism-i mevsule bağlayan zamire

âid zamiri denir.

Bu zamir *gizli* ya da *açık*

bir şekilde gelebilir.

اَقْرَأْتُ الْكِتَابَ الَّذِي ارْسَلْتَهُ

Âid zamiri

Gönderdiğin
kitabı okudum.

Sıla cümlesinin

isim cümlesi

olarak gelmesine örnek:

جَاءَ الْوَلَدُ الَّذِي خَلَقَهُ حَسَنٌ

Ahlaki güzel olan
çocuk geldi.

Sıla cümlesinin

fiil cümlesi

olarak gelmesine örnek:

ذَهَبَ الرَّجُلُ الَّذِي رَأَيْتَهُ

Âid zamiri

Gördüğüm
adam gitti.

Sıla cümlesinin

şibih cümle

olarak gelmesine örnek:

رُؤِيَ الصَّدِيقُ الَّذِي فِي الْمَسْتَشْفَى

Hastanedeki
arkadaşı ziyaret ettim.

Ayetlerden Örnekler

أَسْتَعِينُ بِاللَّهِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Haşir Suresi 22:

هُوَ اللّٰهُ الَّذِیْ لَا اِلهَ اِلاَّ هُوَ

O, kendisinden başka hiçbir ilâh olmayan Allah'tır.

Haşir Suresi 22:

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

ancak
O var

başka hiç
bir ilah yok

O Allah ki

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Bakara Suresi 29:

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا

O, yeryüzünde olanların hepsini sizin için yaratandır.

Bakara Suresi 29:

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا

yeryüzünde
ne varsa

hepsini

sizin
için

yarattı

O ki

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Bakara Suresi 255:

مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ

İzni olmaksızın

O'nun katında şefaatte bulunacak kimdir?

Bakara Suresi 255:

مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ

izni
olmadan

O'nun
katında

şefaatte
bulunur

Kimdir
o kimse ki,

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Bakara Suresi 185:

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ

(0 sayılı günler)

Kur'an'ın kendisinde indirildiği Ramazan ayıdır.

Bakara Suresi 185:

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ

Kur'ân

o ki

indirildi
orada

Ramazan
ayı

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Âl-i İmrân Suresi 131:

وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ

Kâfirler için hazırlanmış ateşten sakının.

Âl-i imrân Suresi 131:

Semai
müennes

وَأَنْظُرُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ

kâfirler
için

hazırlandı

o ki

Ateşten
sakının

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Bakara Suresi 82:

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

İman edip salih ameller işleyenler ise cennetliklerdir.
Onlar orada ebedî kalacaklardır.

Bakara Suresi 82:

**O kimseler ki
iman ettiler**

وَالَّذِينَ آمَنُوا

**ve salih ameller
iřlediler**

وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

onlar

أُولَئِكَ

cennet ashabıdır

أَصْحَابُ الْجَنَّةِ

**onlar orada
kalıcıdırlar**

هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Bakara Suresi 164:

وَالْفَلَکِ الَّتِی تَجْرِی فِی الْبَحْرِ

Denizde seyreden gemiler...

Bakara Suresi 164:

Cansız
çoğul

وَالْفُلُوكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ

denizde

seyreder

ki onlar

Gemiler

Tekil
müennes

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Bakara Suresi 16:

اُولٰٓئِكَ الَّذِیْنَ اشْتَرَوْا الضَّلٰلَةَ بِالْهُدٰی

İşte onlar, hidayete karşılık sapıklığı
satın almış kimselerdir.

Bakara Suresi 16:

أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَى

hidayete
karşılık
olarak

sapıklığı

satın
aldılar

İşte onlar

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Bakara Suresi 16:

فَمَا رَبِحَتْ تِجَارَتُهُمْ

Bu yüzden alışverişleri onlara kâr getirmedi.

Bakara Suresi 16:

فَمَا رِيحَتْ
تِجَارَتُهُمْ

ticaretleri

kâr
getirmedi

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Bakara Suresi 16:

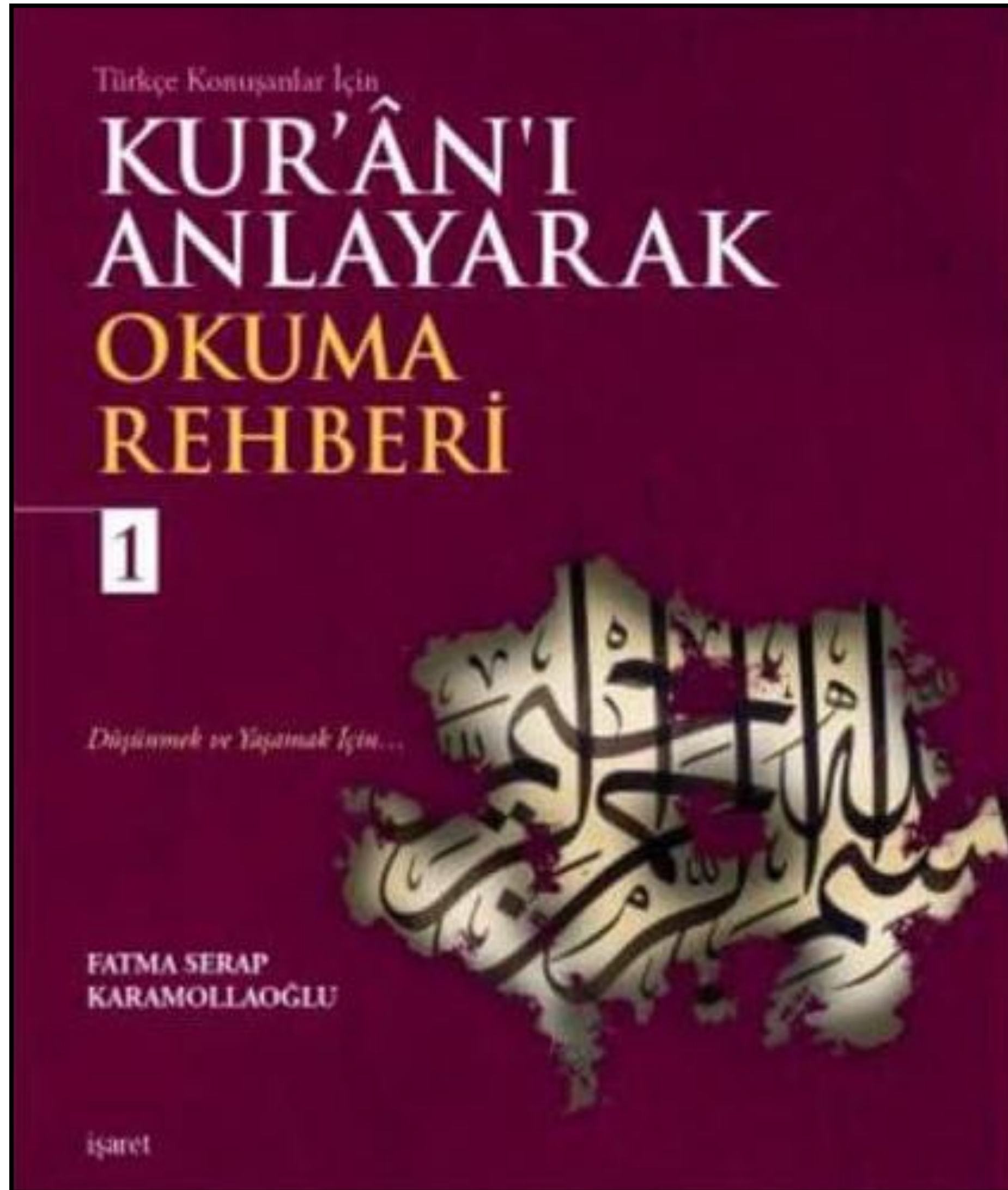
وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ

Ve (sonuçta) doğru yolu bulamamışlardır.

Fatma Serap Karamollaoğlu

**Türkçe
Konuşanlar
İçin
Kur'ân'ı
Anlayarak
Okuma
Rehberi**

Lütfen
abone olmayı
unutmayalım 😊

Kur'an'ı

Anlayarak Okuma Rehberi